

III KARLOVAČKI DANI SLOBODNE MISLI

MEĐUNARODNI INTERDISCIPLINARNI
STUDENSKI SKUP

GLAVNA TEMA:
JEZIK I (PSEUDO)OSOBENOST

02 – 04. JUN 2017.
SREMSKI KARLOVCI

III Karlovački dani slobodne misli organizovani su uz finansijsku podršku Opštine Sremski Karlovci

ORGANIZATOR:
CENTAR ZA AFIRMACIJU SLOBODNE MISLI
SREMSKI KARLOVCI

PROGRAMSKI ODBOR
DR ANDREA RATKOVIĆ
DR DRAGAN KUJUNDŽIĆ
DR DUŠICA FILIPOVIĆ
DR SANJA NINKOVIĆ
DR ALEKSANDRA ĐURIĆ BOSNIĆ

ORGANIZACIONI TIM
ANDREA RATKOVIĆ
STEFAN TODOROVIĆ
ANĐELIJA MILIĆ
MIHAILO STOJANOVIĆ
VESNA RATKOVIĆ

PODRŠKA
VOJVOĐANSKA POLITIKOLOŠKA ASOCIJACIJA
NOVI SAD
ZAVOD ZA KULTURU VOJVODINE
NOVI SAD
POKRET GORANA VOJVODINE
SREMSKI KARLOVCI
KARLOVAČKA GIMNAZIJA
SREMSKI KARLOVCI

SADRŽAJ

7

CEZASM

Centar za afirmaciju slobodne misli

11

III Karlovački dani slobodne misli

Međunarodni interdisciplinarni studentski skup

15

Jezik i (pseudo)osobenost

Obrazloženje teme

21

Satnica III Karlovačkih dana slobodne misli

29

Pozvana predavanja

Biografije i sažeci izlaganja

37

Projekcije dokumentarnih filmova

Reč autora

43

Promocija publikacija

Iz Interkulturalnosti i Hermeneutička kritika jezika medija

49

**Izložba radova Ive Nedeljkov Žigić
INTROSPEKTIVA**

CEZASM
CENTAR ZA AFIRMACIJU SLOBODNE MISLI

CEZASM

Centar za afirmaciju slobodne misli

Centar za afirmaciju slobodne misli (CEZASM) je neprofitno, nevladino i nestranačko udruženje pojedinaca čiji rad se zasniva na (samo)kritičkom promišljanju aktuelnih društvenih fenomena, a radi afirmacije kulture slobodnog mišljenja i stvaralaštva među mladima.

U svom nastojanju da svim zainteresovanima obezbedi adekvatnu polaznu osnovu za usvajanje novih i proširivanje njihovih već postojećih saznanja CEZASM prvenstveno teži ka tome da prezentuje i promisli one sadržaje koji se javljaju kao nedovoljno poznati i/ili prihvaćeni unutar društva.

Polazeći od uverenja da je kroz produktivnu razmenu mišljenja i iskustava moguće obezbediti kvalitetne uslove za rast i razvoj kako pojedinca tako i socijeteta u celini CEZASM se zalaže za promovisanje kulture dijaloga, nenasilno rešavanje konflikata, razvijanje svesti o nužnosti lične, kolektivne i uzajamne odgovornosti radi uspostavljanja pravednijih međuljudskih odnosa, poštovanje osnovnih ljudskih prava i sloboda, prihvatanje rodne ravnopravnosti, negovanje multikulturalnosti i interkulturalnosti, afirmaciju društvenog diverziteta tj. poštovanje kulturnih, religijskih i drugih razlika itd.

Kao otvoreni prostor kritike i afirmacije, CEZASM se bavi organizovanjem stručnih skupova, pozvanih predavanja, tribina, projekcija dokumentarnih filmova, predstavljanjem radova iz oblasti savremenog kulturno-umetničkog stvaralaštva i sl. Radi što uspešnije realizacije svojih projektnih i programskih aktivnosti CEZASM posebnu pažnju posvećuje interkulturalnim i interdisciplinarnim praksama, odnosno okupljanju i međusobnom povezivanju domaćih, regionalnih i svetskih teoretičara, umetnika, aktivista i drugih pojedinaca koji deluju u oblasti nauke, kulture i umetnosti.

U rad CEZASM-a uključena je mala grupa mladih ljudi koji se ističu svojim zavidnim stručnim kompetencijama i potencijalima, te neizmernom kreativnošću i entuzijazmom. Tako, primera radi, na

sprovedenju aktivnosti CEZASM-a u 2017. godini angažovani su: Anđelija Milić (saradnica u nastavi na Filozofskom fakultetu u Nišu i studentkinja doktorskih studija filozofije na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu koja je 2016. godine dobila prestižnu nagradu „Dr Zoran Đinđić“), Mihailo Stojanović (student osnovnih studija filozofije na Filozofskom fakultetu u Nišu koji trenutno pohađa semestar na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a što mu je nagrada za izvanredne rezultate postignute tokom studija), Stefan Todorović (student doktorskih studija filologije na Filološko-umetničkom fakultetu u Kragujevcu, stipendista Ministarstva prosvete, Fonda za mlade talente Ministarstva omladine i sporta i doktorand-stipendista Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja).

Pored njih, važno je spomenuti i Lanu Peslać i Anu Marjanović, koje su se u rad CEZASM-a uključile sa svega petnaest godina, te koje su već treću godinu zaredom volonterski angažovane na realizaciji CEZASM-ovih projektnih i programskih aktivnosti.

CEZASM su do sada podržali Opština Sremski Karlovci, Pokrajinski sekretarijat za kulturu i javno informisanje, Pokrajinski sekretarijata za nauku i tehnološki razvoj, Zavod za kulturu Vojvodine, Muzej grada Novog Sada, Turistička organizacija Srbije i dr. Pored navedenih institucija, podršku su mu ukazali i istaknuti predstavnici domaće i regionalne zajednice: dr Lino Veljak (Filozofski fakultet, Zagreb), dr Enis Zebić (Radio slobodna Evropa, Zagreb), dr Slobodan Sadžakov (Pedagoški fakultet, Sombor), dr Aleksandra Đurić Bosnić (Zavod za kulturu Vojvodine, Novi Sad), dr Duško Radosavljević (Vojvođanska politikološka asocijacija, Novi Sad) i mnogi drugi.

Navedeno ne samo da svedoči o kvalitetu CEZASM-ovog rada, već i o tome da je isti za relativno kratko vreme uspeo da ostvari jedan od svojih primarnih ciljeva, a to je da bude prisutan, prepoznat i pozitivno vrednovan u okviru akademske zajednice i institucija koje deluju u oblasti nauke, kulture i umetnosti.

III KARLOVAČKI DANI SLOBODNE MISLI
UVODNE NAPOMENE

III Karlovački dani slobodne misli

Međunarodni interdisciplinarni studentski skup

Karlovački dani slobodne misli predstavljaju glavni projekat CEZASM-a i koncipirani su kao studentski skup međunarodnog i interdisciplinarnog karaktera kojim su obuhvaćeni raznovrsni, kvalitetno koncipirani i tematski povezani sadržaji u cilju što boljeg sagledavanja i razumevanja aktuelnih društvenih fenomena i to iz različitih perspektiva naučnog, kulturnog i umetničkog delovanja.

III Karlovački dani slobodne misli čija glavna tema glasi *Jezik i (pseudo)osobenost* okupiće tridesetak studenata osnovnih, master i doktorskih studija sa Univerziteta u Novom Sadu, Beogradu, Kragujevcu, Nišu, Banjaluci, Sarajevu, Krakovu i Poznanju koji će predstaviti rezultate svojih naučno-teorijskih istraživanja u sklopu studentske konferencije koja predstavlja okosnicu skupa.

U okviru III KDSM-a biće priređena i predavanja dr Dušice Filipović (Visoka škola za vaspitače strukovnih studija Gnjilane sa privremenim sedištem u Bujanovcu) *Muški i ženski princip u prozi Miloša Crnjanskog: Eros tela, jezika i mišljenja*, dr Dragana Kujundžića (Univerzitet Države Florida, SAD) *Liquid Archive. Mediji i muzeji u digitalnoj epohi* i dr Andree Ratković (Centar za afirmaciju slobodne misli, Sremski Karlovci) *Hermeneutika jezika tela: O ekstralingvističkim aspektima komuniciranja u savremenoj kulturi*.

Premijerne projekcije dokumentarnih filmova *Cinemuse: Selfi sa Sokrovim* i *В Пумеpe – нeмь. Cepзeй Шнуров* čiji je autor dr Kujundžić, kao i promocije publikacija *Iz interkulturalnosti* (dr Kujundžić) i *Hermeneutička kritika jezika medija* (dr Ratković) u izdanju Zavoda za kulturu Vojvodine iz Novog Sada takođe će biti upriličene u sklopu III KDSM.

Zahvaljujući uspostavljenoj saradnji između CEZASM-a i Ive Nedeljkov Žigić, III KDSM će kao svoj prateći sadržaj imati izložbu odabranih radova ove perspektivne grafičarke likovnih umetnosti iz ciklusa **INTROSPEKTIVA**.

III Karlovački dani slobodne misli realizuju se zahvaljujući finansijskoj potpori Opštine Sremski Karlovci, te podršci Zavoda za kulturu Vojvodine, Vojvođanske politikološke asocijacije, Pokreta gorana Vojvodine, Karlovačke gimnazije i portala iSerbia.

JEZIK I (PSEUDO)OSOBENOST
OBRAZLOŽENJE TEME

Jezik i (pseudo)osobenost

Jezik je oduvek bio predmet u okviru različitih nauka sprovedenih teorijskih izučavanja, te otuda ne treba ni da čudi postojanje širokog spektra njegovih određenja od kojih se jedna međusobno dopunjuju, dok druga stoje u opreci. Ipak, većina teoretičara i teoretičarki jezika saglasna je u tome da on predstavlja bitan aspekt čovekovog bića, odnosno da je upravo jezik ono što čoveka čini čovekom.

Hajdeger zastupa stav da „jezik je – jezik“ odnosno da „jezik govori“¹ čime implicira da je ljudsko u svojoj suštini jezičko i da upravo to jezičko jeste događanje govorenja jezikom. Prema njegovom mišljenju, čovek ne bi bio čovek ukoliko bi mu bilo uskraćeno da govori zbog čega je posve opravdano reći da jezik predstavlja temelj ljudskog bića. Pre svakog putem jezika sprovedenog (spo)razumevanja među ljudima jezik jeste tj. bivstvuje kao razumevanje. Pitanje o biti jezika sastavni je deo pitanja o bitku i istini zbog čega svako razumevanje jezika ukazuje na odgovarajuće razumevanje bitka. „Kao hermeneutčki fenomen, jezik je prarazumijevanje, a razumijevanje nije tek spo-razumijevanje, pripočavanje, iskazivanje i označavanje. Ono nije ni naknadni refleksivni akt samosvijesna subjekta, promišljena radnja i metodički postupak, nego proizvodno sudjelovanje u zbivanju povijesnoga bitka gdje se u predaji iskustva svijeta prošlost i sadašnjost neprekidno uzajamno posreduju.“²

Pravim razgovorom se, dijalektički idući uvek na suprotno, pitanjima i odgovorima koji su uvek nova pitanja, dolazi do znanja. Korespondencija je jezička, a razumevanje je uvek jezičko razumevanje budući da se govor, predmet o kojem se razgovara i razumevanje uvek događaju u jeziku. No, jedino je jezik kojim stvarno razgovaramo jedni s drugima istinski jezik, te je stoga ispravno reći da jezik predstavlja univerzalni medij u kojem se odvija

---

¹ Hajdeger M., *Mišljenje i pevanje*, Nolit, Beograd, 1982, str. 173.

² Pejović D., *Hermeneutika, znanost i praktična filozofija*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1982, str. 19.

razumevanje. Jezik nije puki predmet istraživanja, kao što ni razumevanje nije puki metodski vođen proces; on u sebi sadrži misaono iskustvo svih generacija i zbog toga svako ko razumeva, odnosno ko, preciznije rečeno, želi pravilno da razume treba da uzme u obzir ova iskustva predaje pre nego što započne razumevati.

Gadamer smatra da „jezik nije samo kuća bivstvovanja, nego i kuća čoveka u kojoj on živi, smešta se, sreće se, sreće u drugom“³. Iz tog razloga, zahtev koji se postavlja pred svakog čoveka sastoji se u dopuštanju da nam se nešto kaže, ali i u slušanju svega onog što nam se govori s obzirom na to da saslušati ono što nam neko drugi govori tj. dopustiti da nam neko drugi uopšte nešto i kaže, jeste poziv na koji treba da odgovori svaki čovek. „Jezik kojim stvarno razgovaramo jedni sa drugima jeste istinski jezik. Doduše, tu je nepregledna raznolikost jezika, ali je u svakom od njih mišljenje moguće. U svakom jeziku može se reći sve, iako ne uvek jednom jedinom rečenicom ili jednom jedinom rečju; no reći za ono što hoćemo da mislimo možemo tražiti, a i pronaći.“⁴ Razumeti ono što je rečeno može se samo ukoliko je raz-birljivo tj. razumljivo rečeno, oštro odeljeno i čvrsto omeđeno od drugoga, kao i obrnuto: ono što je nerazbirljivo ostaje nerazbirljivo jer je zapravo nerazlučeno.

No, na ovom mestu je važno podvući da razumevanjem (a time i smislom) prožet jezik koji se manifestuje kao (raz)govor nije ništa drugo do pozitivna strana jezika u upotrebi. To znači da jezik ne može da bude markiran kao nešto što je po sebi isključivo pozitivno, kao ni nešto što je u svojoj suštini negativno. Jezik može biti označen kao nešto pozitivno ili pak negativno jedino ukoliko se u vidu imaju načini i svrhe u koje se upotrebljava, kao i strane koje se njime služe. Iz toga proizilazi i da relevantni aspekti čovekove biti nisu samo razumevanje, smisao i jezik kao produktivni (raz)govor, već i negacije navedenih fenomena. Naime, jezik je u svojoj osnovi i dobar i loš, a pomenuta svojstva nisu ništa drugo do njemu svojstveni potencijali tj. nešto što je u njemu potencijalno prisutno i na čije ispoljavanje utiče niz različitih faktora.

Imajući u vidu Hajdegerovu konstataciju da ljudsko biće tek

---

³ Gadamer H. G., *Evropsko nasleđe*, Plato, Beograd, 1999, str. 118.

⁴ Gadamer H. G., *Um u doba nauke*, Plato, Beograd, 2000, str. 241

zahvaljujući jeziku biva dovedeno u svoju sopstvenost, istu je neophodno proširiti, odnosno imati u vidu činjenicu da je karakter čovekove sopstvenosti bitno određen karakterom samog jezika. Drugim rečima, kakvo će biti čovekovo iskustvo sveta, sebe i drugih zavisi od toga kakvo je njemu svojstveno jezičko iskustvo jer kao što jezik može da razotkrije istinu sveta, on isto tako može i da je (ne)svesno prikrije time što će, primera radi, kao istinito predstaviti ono lažno ili u prvi plan staviti samo jedan segment onog istinitog, ali ne i njegovu celinu. Takođe, iz stava da jezik predstavlja bitan aspekt čovekovog konstituisanja kao društvenog subjekta moguće je izvesti i zaključak da jezik ima značajnu ulogu u razvijanju i negovanju čoveku svojstvene osobenosti. Ukoliko se pođe od određenja individualnosti kao osobenosti tj. integriteta vlastitog identiteta i s njim u vezi mišljenja, osećanja i postupanja koji (iako formirani pod uticajem najrazličitijih društvenih faktora) nose lični pečat pojedinca/ke, onda se sasvim opravdano može reći da su društveni subjekti kod kojih je naglašena osobenost primeri ličnosti sa visokim stepenom samostalnosti, autodeterminacije, ličnog stava, stila i vlastitog idejnog i vrednosnog sistema.

Ono što čoveka čini društvenim subjektom sa izraženom osobenošću jeste upravo samosvest i to ona koja se javlja unutar specifičnog društvenog konteksta jer, kako Adorno naglašava, „tek u odnosu vlastite samosvijesti s obzirom na neku drugu nastaje individuum, nova samosvijest“⁵. Individua je suprotnost prirodnog bića, odnosno samosvesno biće koje se odvaja od pukih prirodnih odnosa i koje je od prvog dana upućeno na društvo. „Samosvest je osnova bitka čoveka, jer znači njegovu identifikaciju i emancipaciju.“⁶ Međutim, između same individue i društva neretko se javlja napetost usled toga što se pojedinac/ka ne uključuje uvek neposredno u društvo, nego i preko posrednih instanci, a ukoliko se za njih utvrdi da se nalaze pod snažnim interesnim uticajima tada i sam društveni subjekat biva izložen njihovim negativnim implikacijama. U društvima u kojima su prisutne različite interesne

---

⁵ Adorno T. W., Horkheimer M., *Sociološke studije*, Školska knjiga, Zagreb, 1980, str. 55.

⁶ Bošković M., *Stranputice*, Matica srpska, Novi Sad, 1995, str. 19.

grupacije primat ima opštost/masovnost, dok se raznoliko bogatstvo osobenosti nastoji marginalizovati.

U svemu tome bitna uloga pripada jeziku jer interesne grupacije upravo putem zloupotreba jezika sprovode zloupotrebe samih društvenih subjekata koji sa usvajanjem spram limitiranih interesa iskonstruisanih modela mišljenja i delovanja žrtvuju svoju osobenost, a samosvest i (samo)kritiku zamenjuju za iracionalne, predimenzionirane, a ponekad čak i utopističke predstave kako o sopstvenom tako i o drugom kao drugačijem. Iz toga proizilazi da je osobenost, a time i stepen njene izraženosti kod određenog društvenog subjekta moguće, između ostalog, utvrditi na osnovu njemu svojstvenog jezika, a posebno načina na koji komunicira sa drugima kao sebi sličnima i drugima kao drugačijima. Tako, primera radi, društveni subjekti koji su opterećeni limitiranim interesnim ciljevima predstavljaju kvazisubjekte kod kojih je došlo do regresije ličnosti, a što za svoj rezultat ima uskim interesima determinisane, šablonske i sputane obrasce mišljenja i postupanja. Reč je subjektima kojima je svojstvena pseudoosobenost, te koje zbog toga karakteriše jednoobraznost u mišljenju i delovanju spram koje uređuju vlastite egzistencije. Tražeći svoje ispunjenje, smisao i svrhu u određenoj interesnoj koncepciji stvarnosti kvazisubjekti (ne)svesno beže od sebe samih i odbacuju svoje osobenosti kako bi pronašli svoje mesto, smisao i svrhu u okviru društvenog konteksta kojem pripadaju.

I za kraj, iako se i individue kao osobene ličnosti i limitiranim interesnim ciljevima opterećeni/e pojedinci/ke veoma često vezuju za jednu ideju, grupu, pokret ili partiju, ono što je ključno za njihovu distinkciju jeste da kvazisubjekti u tome pronalaze svoje „sidro, orijentir, koji često traje čitavog života“, dok individue sa izraženom osobenošću nastoje da „vezivanjem za ideje i pokrete obogate sebe, da doprinesu svome samoostvarenju“⁷.

Andrea Ratković

---

⁷ Bojanović R., *Autentična i neautentična ličnost*, Prosveta, Beograd, 1985, str. 13.

SATNICA
III KARLOVAČKIH DANA SLOBODNE MISLI

PETAK 02. JUN 2017. (PRVI DAN SKUPA)

9.30-10.00 PRIJAVLJIVANJE UČESNIKA SKUPA

10.00-10.30 OTVARANJE SKUPA I POZDRAVNE REČI

10.30-11.50 I SEKCIJA

Isidora Belić (Filozofski fakultet, Novi Sad):

Imagologija i jezička slika sveta

Łukasz Byrski (Faculty of Philosophy, Krakow):

Written sign in complex writing systems: A word, a picture or element of reality?

Anastasia Gorgiev (Filozofski fakultet, Niš):

Odnos jezika i stvarnosti Bendžamina Li Vorfa

Tijana Balek (Filozofski fakultet, Novi Sad):

Frazeološki i paremiološki izrazi s leksemama *vatra, voda, zemlja* i *nebo* u srpskom i ruskom jeziku

11.50-12.00 PAUZA

12.00-13.00 **POZVANO PREDAVANJE**

dr Dušica Filipović (Visoka škola za vaspitače strukovnih studija Gnjilane sa privremenim sedištem u Bujanovcu):

Muški i ženski princip u prozi Miloša Crnjanskog:

Eros tela, jezika i mišljenja

13.00-13.20 PAUZA ZA KAFU

13.20-14.40 II SEKCIJA

Jovan Bukovala (Fakultet dramskih umetnosti, Beograd):
Jezičke i stilske odlike novokomponovanih narodnih pesama

Nadia Czachowska (Univerzitet Adama Mickiewicza, Poznanj, Poljska):
Jezička slika Beograda u očima poljskih posetilaca u 19, 20 i 21. veku – razlike i sličnosti

Jelena Grofulović (Filozofski fakultet, Niš):
Jezička normativnost kao proces personifikacije jezika i diskriminacije govornika

Aleksandra Savić (Filološki fakultet, Banja Luka):
Zloupotreba jezika u cilju potiskivanja osobenog (slučaj Bosne i Hercegovine)

14.40-16.00 PAUZA (RUČAK ZA UČESNIKE SKUPA)

16.00-17.40 III SEKCIJA

Jelena Milić (Filozofski fakultet, Niš):
Plagiranje anticipiranjem (Pjer Menar, Don Kihot i Servantes)

Jasmina Jović (Filozofski fakultet Ćirilo i Metodije, Niš):
Umetnička i jezička slika života niške i vranjske sredine u delima Stevana Sremca i Borisa Stankovića

Marija Šljukić (Filološki fakultet, Beograd):
Osobnost jezika Radovana Beli Markovića u *Kolubarskoj trilogiji*

Branka Ognjanović (Filološko-umetnički fakultet, Kragujevac):
(Ne)moć javnog govora u drami *Rehnic (anđeo uništenja)* Elfride Jelinek

Nataša Jevđević (Filološko-umetnički fakultet, Kragujevac): Istražni diskurs u noveli *Izgubljena čast* Katarine Blum Hajnriha Bela

17.40-18.00 PAUZA

18.00-19.00 **POZVANO PREDAVANJE**

Dr Dragan Kujundžić (Univerzitet Države Florida, SAD):
Liquid Archive. Mediji i muzeji u digitalnoj epohi

19.00-21.00 **PROJEKCIJE DOK. FILMOVA:**

Cinemuse: Selfi sa Sokurovim
В Питере – пять. Сергей Шнуров

SUBOTA 03. JUN 2017. (DRUGI DAN SKUPA)

10.00-11.20 I SEKCIJA

Aleksandra Rastić (Fakultet umetnosti u Nišu, Niš):
Jezik umetnika/ce i formiranje osobnosti

Marko Trifunović (Filozofski fakultet, Niš):
Problem pseudoestetičkih pojmova u estetici Benedeta Kročea i upotreba estetičkih formi pri tumačenju umetničkog dela

Jasmina Novaković (Filozofski fakultet, Beograd):
Koncept originalnosti u savremenoj umetnosti u kontekstu aproprijacije kao umetničkog postupka

Mina Lukić (Filozofski fakultet, Beograd):
To be or not to be ... a fan? Studije baštine i problem kulturnog identiteta u globalizovanom svetu

11.20-11.40 PAUZA ZA KAFU

11.40-12.40 II SEKCIJA

Milica Rađenović (Filozofski fakultet, Novi Sad):

Satirične kolumne na *ničijoj zemlji* – između žurnalizma i književnosti

Violeta Kecman (Fakultet dramskih umetnosti, Beograd): Semiotika digitalne komunikacije

Milan Subotić (Filozofski fakultet, Novi Sad):

Jezik proroka kao nepostojeće prebuduće vreme

12.40-13.00 PAUZA

13.00-14.30 **PROMOCIJA PUBLIKACIJA**

Iz Interkulturalnosti

(Dragan Kujundžić, Zavod za kulturu Vojvodine, Novi Sad, 2016)

Hermeneutička kritika jezika medija

(Andrea Ratković, Zavod za kulturu Vojvodine, Novi Sad, 2016)

14.30-16.00 PAUZA (RUČAK ZA UČESNIKE SKUPA)

16.00-17.40 III SEKCIJA

Jana Krstić (Filozofski fakultet, Niš):

Kratak pregled promene značenja pojma mudrosti u prelazu iz antičke u srednjovekovnu filozofiju

Vladimir Lukić (Filozofski fakultet, NIŠ):

Jezik tolerancije i netolerancije - Da li je tolerancija sama sebi kraj?

Lazar Petković (Filozofski fakultet, Novi Sad):

Niče i Derida o metaforičkoj strukturi jezika: Problem izvornosti

Aleksa Zdravković (Filozofski fakultet, Niš):
Pseudoosobenost i granice jezika

Džana Kuna (Filozofski fakultet, Sarajevo):
Odnos jezika i mišljenja prema komunikaciji

17.40-18.00 PAUZA

18.00 **IZLOŽBA RADOVA IVE NEDELJKOV ŽIGIĆ**
INTROSPEKTIVA

NEDELJA 04. JUN 2017 (TREĆI DAN SKUPA)

10.30-11.30 **POZVANO PREDAVANJE**

dr Andrea Ratković (Centar za afirmaciju slobodne misli, Sremski
Karlovci):
**Hermeneutika jezika tela: O ekstralingvističkim aspektima
komuniciranja u savremenoj kulturi**

11.30-12.00 PAUZA ZA KAFU

12.00-14.00 **OKRUGLI STO**

Mihailo Stojanović (Filozofski fakultet, Niš):
Stara svađa pesnika i filozofa: O autentičnom filozofskom iskustvu
iz duha Antike

ma Anđelija Milić (Filozofski fakultet, Niš):
Jezik i suština: Viševjekovni san o jezičkom ogledalu stvarnosti

dr Lidija Cvetić (Univerzitet umetnosti u Beogradu): Feministički
jezik filma

Dragana Rajović (Filozofski fakultet, Istočno Sarajevo):
Sakralizacija jezika i stila u pripovednom opusu Grigorija Božovića

dr Vladimir Kolarić (Beograd): Jezik savremene ruske ideologije

Kristina Đorđević (Filološki fakultet, Beograd): Elastična stabilnost

14.00-16.00 PAUZA (RUČAK ZA UČESNIKE SKUPA)

POZVANA PREDAVANJA
BIOGRAFIJE PREDAVAČA I SAŽECI IZLAGANJA

---

dr Dušica Filipović

Visoka škola za vaspitače strukovnih studija Gnjilane sa privremenim sedištem u Bujanovcu

---

Dušica M. Filipović je rođena 1971. godine u Čačku. Pohađala Gimnaziju u Čačku, diplomirala srpsku književnost i jezik na Filološkom fakultetu u Prištini (2000), magistrirala na Filološkom fakultetu u Beogradu odbranivši tezu *Muški i ženski princip u prozi Miloša Crnjanskog* (2014). Na istom fakultetu odbranila doktorsku disertaciju *Poetika dinamičkog identiteta u delima Miloša Crnjanskog: odnos putopisno-memoarskog i dramskog prema romanesknom* (2016).

Aktivno učestvuje na domaćim i međunarodnim naučnim i stručnim skupovima; objavila je više desetina stručnih i naučnih radova, recenzija, pogovora i eseja u oblasti književnosti i slikarstva; saradivala sa Dečjim kulturnim centrom Beograda kao moderatorka programa na Filmskom danu mlade publike Evropske filmske akademije (2014, 2015).

Urednica je Zbornika nagrađenih radova učenika *Šantićevo pero 2007-2017*, autorka Testa iz književnosti za polaganje diferencijalnog ispita na Akademiji lepih umetnosti i multimedija u Beogradu (2016), recenzentkinja Zbornika radova *Perecepcije drugog kao drugačijeg* (2016), koautorka u umetničkom projektu *Šantićevo pero – plaketa u terakoti* (sa akademskim umetnikom Miloradom Vukanovićem, 2014); koautorka monografije *Manastir Draganac – srpski istočnik* (u pripremi) sa dr Miloradom Filićem i dr Sašom Filipovićem.

Trenutno radi na pripremi višetomne monografije o Milošu Crnjanskom.

Мушки и женски принцип у прози Милоша Црњанског: Ерос тела, језика и мишљења

Предмет наше пажње биће панорамски поглед на прозу Црњанског (Приче о мушком, Дневник о Чарнојевићу, Сеобе, Друга књига Сеоба, Кап шпанске крви и Роман о Лондону) и то на љубав, рат и сеобе као литерарно уобличене видове људског искуства, три кључне теме стваралаштва Милоша Црњанског, али и три актуелне категорије савременог тренутка. Служећи се традиционалним кинеским појмовима јин и јанг, Јунговим анимус и анима, сагласно модерним маскулиност и фемининост, пратићемо трансгресивне промене мушког и женског субјекта кроз њихове ет(н)ичке, културалне, економске, професионалне и сталешке, а посебно генерацијске идентитете. Видећемо на који начин се мушки и женски принцип под притиском рата, луталаштва и странствовања изнова (ре)структурира и кроз тело (старење, ружњање, абјектност) и кроз језик (деконструисање истог кроз промену станишта) и кроз мишљење (смену вредносних парадигми у новим насеобинама – „у туђини“). Показаћемо како се кроз преплитање пет античких нијанси љубави (филиа, ерос, ерот, сторге и агапе) кроз рат и сеобе, али и кроз хармонију која постоји, или кроз ону за којом се трага или кроз ону која је неповратно изгубљена, покрећу тектонски потреси у јунацима ове прозе; указаћемо и на то како писац у својој прози поставља не само питање о опстанку основних човекових ет(н)ичких и естетичких постулата, већ и питање биолошког опстанка заједнице једног европског (и сваког другог) малог, најамничког народа без своје земље и (свог) језика, у цивилизацијским беспутима. Оваква анализа недвосмислено ће потврдити сву (пост)модерност Милоша Црњанског, као класика српске и европске књижевности 20. века.

dr Dragan Kujundžić

Univerzitet Države Florida, SAD

Dragan Kujundžić je redovni profesor slavistike, judaistike, germanistike, filma i medija na Univerzitetu Države Florida, SAD. Predavanja po pozivu drži na vodećim univerzitetima i katedrama u Sjedinjenim Američkim Državama, kao i mnogobrojnim drugim univerzitetima u inostranstvu, uključujući i Rusku Akademiju nauka. Na Evropskom Univerzitetu u Sankt Peterburgu je profesor po pozivu u oblasti filozofije i filma.

Autor je mnogobrojnih tekstova iz oblasti teorije i filozofije, slavistike, filmskih i medijskih studija, publikovanih u petnaest zemalja i prevedenih na nekoliko jezika, kao i brojnih uređenih i autorskih knjiga: *Kritičke vežbe* (Novi Sad, 1983), *Bahtinski zbornik* (Moska, 1990, 1992), *Povratak istorije* (Njujork, 1997), *Koragrafije za Žaka Deridu* (Los Anđeles, 2000), *Uspaljeni jezik* (Moskva, 2003), dva toma o Dž. Hilis Mileru (Čikago, 2005 i Njujork, 2005), *Ko ili Šta – Žak Derida* (Detroid, 2008) i *Iz Interkulturalnosti* (Novi Sad, 2016).

Autor je dokumentarnih filmova *Zamrznuto vreme, tečno pamćenje* (2013) i *Selfi sa Sokurovim* (2016), snimljenih u Srbiji, Francuskoj i Rusiji. Film *Prvo jedrenje* o Dž. Hilis Mileru (2013), kao i istoimena knjiga, objavljeni su u Londonu (2015).

Trenutno piše eseje o filmu i biopolitici i geopolitici Kinotaf i kripta Druge Evrope.

Liquid Archive. Mediji i muzej u digitalnoj epohi

Video i digitalne tehnologije postavili su na nov način pitanje proizvodnje, arhivizacije, zapisivanja i memorisanja kulturne i umetničke prakse. U najmanju ruku, ove tehnologije nas primoravaju da te prakse promislamo na nov način. Video ili kompjuterska memorizacija ili distribucija, za razliku od načina na koje se tradicionalno prenosila ili proizvodila kulturna memorija – uvek sa vremenskim razmakom i razlikom, zadržskom u prenošenju, sa izvesnom lokalizacijom arhiva, itd. – naizgled brišu vremensku razliku i omogućuju instant memoriju i premošćavanje fizičkih i medijskih granica. Ovi novi mediji tu granicu brišu. U izvesnom smislu, ova radikalizacija video i kompjuterske produkcije, svojom mnemoničkom brzinom, istovremeno uništavaju ili razaraju sam kulturni arhiv. Video struja sobom nosi kako radikalno pamćenje tako i brisanje pamćenja i arhivsku groznicu. Ova kriza arhiva koja je istovremeno i njegova mogućnost i budućnost, biće razmatrana na filmovima Aleksandra Sokurova, na video klipovima Sergeja Šnurova, kroz razmatranje filozofije Dž. Hilis Milera i Žaka Deride, i na arhivizaciji političke katastrofe novosadske Racije, o kojima je autor ovog izlaganja snimio dokumentarne filmove.

dr Andrea Ratković

Centar za afirmaciju slobodne misli, Sremski Karlovci

Andrea Ratković je rođena 1985. godine u Novom Sadu. Nakon što je prva u generaciji i sa zavidnim prosekom okončala svoje osnovne (2009) i master (2010) studije Filozofije, upisala je i uspešno pohađala doktorske studije Filozofije, dok je doktorsku tezu odbranila (2016) na Interdisciplinarnim doktorskim studijama u oblasti društveno-humanističkih nauka na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, te stekla zvanje doktora društveno-humanističkih nauka (filozofija, komunikologija).

Autorka je mnogobrojnih tekstova iz oblasti filozofije jezika, filozofije medija i hermeneutike publikovanih u zemlji i regionu, kao i nekoliko uređivačkih knjiga, te aktivna učesnica velikog broja međunarodnih naučnih skupova. U izdanju Zavoda za kulturu Vojvodine krajem 2016. godine objavljena joj je monografija *Hermeneutička kritika jezika medija*.

Idejna je kreatorica i programska koordinatorica Centra za afirmaciju slobodne misli (CEZASM), udruženja mladih iz Sremskih Karlovaca, koje se bavi koncipiranjem i realizacijom projekata iz oblasti nauke, kulture i umetnosti, a koji u svom fokusu imaju afirmaciju kritičkog mišljenja i delovanja. Članica je više organizacionih i programskih odbora naučnih skupova i kulturno-umetničkih manifestacija u realizaciji CEZASM-a, kao i Uredništva časopisa *Interkulturalnost* u izdanju ZKV-a.

Hermeneutika jezika tela: O ekstralingvističkim aspektima komuniciranja u savremenoj kulturi

---

Polazeći od određenja jezika kao specifičnog medijuma interakcije čija se suština sastoji u svojevrsnoj komunikaciji putem koje se sprovodi razmena poruka, a koju kao takvu poznaje i praktikuje čovek kao socijalna jedinka, te praveći razliku između verbalnog i neverbalnog vida komuniciranja, u okviru ove studije telo se uzima kao vid ekstralingvističkog izražavanja kojim se, između ostalog, može demonstrirati i određena socijalna situacija. Imajući u vidu činjenicu da jezik predstavlja i posebno sredstvo socijalne moći putem čijeg sadržaja je moguće uticati na druge individue time što će se oblikovati njihovo mišljenje, osećanje i/ili ponašanje, neophodno je ustanoviti da li telo kao bitan segment komunikativnog procesa može da bude (zlo)upotrebjeno radi promovisanja određenih idejnih i vrednosnih sistema, te da li se može posmatrati kao odraz društva unutar kojeg se taj isti sistem prihvata. Zastupajući stav da telo i telesnost predstavljaju predmet instrumentalizacija putem kojih se sprovode (pre)oblikovanja identiteta društvenih subjekata, u okviru studije se nastoji pokazati da savremeni mediji trenutno važe za jedan od vodećih mehanizama za plasiranje ideologizovanih koncepcija telesnih ideala. Uverenje od kojeg se polazi jeste da se govorenje može posmatrati i kao telesni čin iz kojeg je moguće, s jedne strane, izvesti određenu predstavu tela, a s druge strane, steći uvid u prirodu njemu svojstvenog socijalnog konteksta. Kada je reč o perspektivi iz koje se nastoje sprovesti konstruktivne analize kategorije tela bitno je naglasiti da je ona, pre svega, filozofska. Hermeneutička kritika jezika tela predstavlja vredan doprinos promišljanju fenomena tela, pri čemu je akcenat na afirmaciji konstruktivne kritike tela kao ekstralingvističkog vida komuniciranja, a u cilju demonstriranja njene relevantnosti ne samo za savremene filozofske, već i medijske, kulturološke i druge studije koje se bilo direktno bilo indirektno bave ovim kompleksnim fenomenom.

PROJEKCIJE DOKUMENTARNIH FILMOVA
REČ AUTORA

Poslednji film Aleksandra Sokurova pod nazivom *Francofonia* (Francuska, 2015) u produkciji Luvra i snimljen u Francuskoj (pri čemu je važno naglasiti da Sokurov sada snima svoje filmove skoro u potpunosti izvan Rusije) u svom fokusu ima Luvr tokom Drugog svetskog rata i nacističke okupacije Pariza.

Ovaj kvazidokumentarac, kao još jedna od Sokurovljevih prepoznatljivih dokumentarnih „elegija“, obuhvata celokupnu istoriju Luvra sve do današnjih dana. Bitno je istaći i da *Francofonia* zapravo pripada nizu Sokurovljevih filmovima čija radnja se odvija u muzejima: *Камень* (1992), *Hubert Robert: A Fortunate Life* (1996), *Elegy of the Voyage* (2001), te *Русский ковчег* (2002), Sokurovljev najpoznatiji film koji je snimljen iz jednog kadra pomoću kamere visoke rezolucije.

Aleksandar Sokurov je, više od bilo kog drugog režisera, svoj rad posvetio prevođenju umetničkih slika na jezik filmskog medijuma. Baveći se pitanjima istorije umetnosti i/ili velikih muzeja Sokurov putem svojih filmova daje specifično tumačenje nasilja kroz istoriju pri čemu skreće pažnju da ono često stoji u vezi sa velikim umetničkim delima (primera radi, sam Luvr nije ništa drugo do konkretno materijalno svedočanstvo Napoleonovih imperijalističkih pohoda). Muzej je, u Sokurovljevoj interpretaciji, arhiv najvrednijih proizvoda civilizacije, ali istovremeno i svedočanstvo kulturnog i političkog nasilja koji ga zasnivaju i okružuju. S tim u vezi, *Francofonia* za svoju tematiku ima kolekciju Luvra kao plen nacističkih okupatora u Parizu.

Otvoreno (pre)ispitivanje i budnost sa kojima Sokurov pristupa fenomenu muzeja odražava se na sam način njegovog snimanja: njegova kamera počinje da operiše kao da je i sama istovremeno muzej, a svaki film postaje pokušaj da se civilizacija spase od sopstvenog propadanja i slepila. Svaki kadar u Sokurovljevim filmovima je moguće posmatrati i kao zamrznuti kadar koji proizilazi iz parališuće napetosti između istorijskog nihilizma i lepote umetnosti. U Sokurovljevoj estetici raspoznaju se istorijske traume, ruševine istorije, kao i krhkost umetnosti i to u

svojoj celokupnoj lepoti budući da su izložene kadru koji zamrzava političko nasilje.

24. septembra 2015. godine u studiju *Lenfilm* u Sankt Peterburgu (Rusija) za potrebe snimanja video intervjua koji je za svoj povod imao Sokurovljev film *Francofonia*.

Nakon projekcija u Rusiji (oktobar 2016) i Americi (novembar 2016) publika iz Srbije će premijerno biti u prilici da pogleda dokumentarac *Cinemuse: Selfie With Sokurov* u sklopu *III Karlovačkih dana slobodne misli*.

Dragan Kujundžić

В Питере – петъ. Сергей Шнуров (Windows to Europe. Sergei Shnurov)

Leningrad, poznata ruska rok grupa, u 2017. godini obeležava dvadeset godina svog postojanja. Dva video klipa ove grupe *Экспонат* i *В Питере - петъ* pregledalo je više od sto miliona korisnika Interneta i upravo je to bio povod za susret sa frontmenom grupe Sergejom Šnurovim u Sankt Peterburgu (Rusija) u decembru 2016. godine.

Ono što je važno istaći jeste da se Šnurov koristi dominantnim tropima klasične poezije Sankt Peterburga: *Okno v Evropu* (Prozor u Evropu), *Louboutin* cipele (što evocira na Puškinove stihove o ženskim nogama), te susret između Sankt Peterburga i ruske kulture sa Zapadom (pre svega Francuskom). Pored toga, Šnurov koristi i neke od najtrajnijih tropa koje se odnose na blokadu Lenjingrada.

Film *В Питере – петъ. Сергей Шнуров* u svom fokusu ima transformaciju Sankt Peterburga, sa prozora na Evropu Petrovljevskog (Petra Velikog, Puškin) porekla, na prozor ka Evropi u doba globalne digitalne tehnologije.

PROMOCIJA PUBLIKACIJA

Iz Interkulturalnosti

dr Kujundžić, Zavod za kulturu Vojvodine, Novi Sad, 2016.

Ova knjiga duguje svoj nastanak saradnji sa časopisom Interkulturalnost, i plod je vrlo intenzivne i uspešne saradnje sa institucijom koja predstavlja jednu od najsvetlijih i najživljih pojava na horizontu ne samo srpske, nego i jugoslovenske, evropske pa i globalne inter/kulturnosti.

Kada me je glavna urednica ovog časopisa, Aleksandra Đurić Bosnić, pozvala da saradujemo, odmah su došli do izražaja naši uzajamni afiniteti. Urednička politika časopisa, internacionalno i interkulturalno opredeljenje na najbolji način ilustruju samu etimologiju reči časopis: ono što opisuje čas, trenutak, singularno sada našeg vremena. Ali ta singularnost, neponovljiva finalnost i neponovljivost momenta, trenutka, u svakom času otvorena je prema mnogim drugim časovima, mnoštvu mogućnosti koje se otvaraju vremenom. U tom smislu I/interkulturalnost jeste ono što u svakom singularnom trenutku postoji samo tako što se otvara ka svome drugom, svome alteritetu, svojoj finalnosti, finalnosti drugog u toj singularnosti, svome jedinstvu u svome mnoštvu.

Ovi eseji su nastali upravo tako, obeleženi svaki put unikalnošću trenutka u kome su nastali, ali motivisani i iznutra uvek podeljeni kretanjem ka drugom, u filmu, filozofiji, medijima, geo i onto politici, geo i hidro poetici, na nekoliko jezika, u prostoru od Moskve i Lenjingrada, Sankt Peterburga i Pariza, Londona, Dablina, Novog Sada, Lankastera, Beograda, Dunava i Drine, do Los Andelesa, Njujorka i Floride, Mejna i Memfisa u Tenesiju, Australije, Beča i Berlina, Ženeve, Krakova i Praga, Rima, Jerusalima i Atine, lista je kvazi beskonačna. Mnogi od njih su nastali u avionu, kao i ovaj predgovor koji pišem dok gledam ekran na sledećem sedištu na kome je blok natpis koji prekida filmski program (kapetan aviona najavljuje turbulenciju): *annonce au passager*. Za svaki od ovih kulturnih čvorišta vežu autora ovih redova singularne i jedinstvene veze, sa istorijom, filozofijom, politikom, jezikom, ili jezicima, gde su ovi tekstovi nastali, fizički ili

duhovno, u saradnji sa prijateljima ili okrenuti prema njima (kao pokretačima ovih eseja ili njihovim besednicima).

Iz interkulturalnosti...
ka singularnosti (annonce au passager)

Dragan Kujundžić

Hermenutička kritika jezika medija

(dr Ratković, Zavod za kulturu Vojvodine, Novi Sad, 2016).

Jedan od osnovnih ciljeva ovoga rada jeste utvrđivanje da li je filozofija na početku XXI veka u mogućnosti da putem kritičkog (pre)ispitivanja stvarnosti prodre do suštine aktualnih socio-kulturnih fenomena, a naročito onih koji kao specifične društvene anomalije nastaju i opstaju zahvaljujući sve izraženijim dominacijama interesnih grupacija koje proizvode limitirane poglede na svet. Polazeći od stava da je odgovor na prvi deo pitanja nedvosmisleno potvrđan, te da u prilog tome svedoči bogata istorijska građa i to kako iz oblasti same filozofije tako i širokog spektra drugih naučnih sfera, pažnja se usmerava ka utvrđivanju kapaciteta nauke koja visoko vrednuje (raz)umsko mišljenje da ga upotrebi radi razrešavanja nekih od trenutno akutnih problematika. Pretpostavka od koje se polazi jeste da je filozofija ne samo kompetentna, već i da je spremna da na sebe preuzme pomenuti zadatak s tim da se u fokus promišljanja stavlja filozofija medija u cilju demonstriranja njenih kompetencija za sagledavanje načina na koji se različite interesne grupacije služe sredstvima masovnih komunikacija kako bi što uspešnije manipulirale društvenim subjektima.

Naime, stavljajući akcenat na rasvetljavanje kompleksne pozicije i funkcije medija, kao i implikacija njihovih jezičkih praksi po njima svojstven socio-kulturni kontekst putem ovog rada nastoji se ukazati na neizmeran potencijal filozofije medija (pogotovo kritike kao njenog bitnog aspekta) za razumevanje čovekove stvarnosti u čijoj osnovi se nalazi kompleksni odnos stvarnog kao onoga što jeste i savremenih medija kao tehničko-tehnoloških dostignuća putem kojih se stvarno posreduje. Sprovođenje kritičkih promišljanja nekih od aktualnih praksi zloupotrebe medija i njima svojstvenog jezika usmereno je ka konkretizaciji teorijskih promišljanja medija, ali i ka iznalaženju potencijalnih rešenja za redukovanje njihovih neadekvatnih upotreba. Postavljajući pred filozofiju medija poimanu kao hermeneutičku kritiku medijske stvarnosti zadatak da se „obračuna” sa medijskim jezikom u službi limitiranih koncepcija stvarnosti, putem ovog rada nastoji se pokazati da je ona kadra da

obezbedi neophodne (pred)uslove za spoznaju stvarnosti koja neće biti kontaminirana predrasudama, mizoginijom, šovinizmom, homofobijom, ksenofobijom, političkim, verskim i kulturnim monizmom, kao i ostalim oblicima mišljenja putem kojih se drugo kao drugačije i/ ili nedovoljno poznato/jasno nastoji marginalizovati. Određujući filozofiju medija kao vlastitu teoriju i praksu, odnosno kao resurs razumevanja i delovanja putem medija, ono na šta se nastoji ukazati jeste njena važnost za razumevanje čoveka, a naročito za ograničavanje njegovih zloupotreba od strane moćnih interesnih grupacija.

Iz Uvodnih napomena

Andrea Ratković

**IZLOŽBA RADOVA IVE NEDELJKOV ŽIGIĆ
INTROSPEKTIVA**

Iva Nedeljkov Žigić

Diplomirana grafičarka likovnih umetnosti

Iva Nedeljkov Žigić je rođena 1985. godine u Zrenjaninu. Završila je osnovne studije Fakulteta likovnih umetnosti u Beogradu (odsek grafika, klasa prof. Biljane Vuković). Do sada je priredila više samostalnih izložbi u Novom Sadu, Zrenjaninu, Pančevu i Mladenovcu, te učestvovala u brojnim kolektivnim izložbama priređenim kako u zemlji tako i inostranstvu.

Aktivno je bila uključena na manifestacijama *Noć otvorenih ateljea* u Zrenjaninu, kao i *Noć muzeja* u Novom Sadu. Participirala je na *XL Podunavskoj likovnoj koloniji* (Sremski Karlovci), *XXIX Likovnoj koloniji GRAFIKA* (Centar za kulturu, Smederevo), *XXIII Likovnoj koloniji CRTEŽ* (Zrenjanin), *III Inkluzivnoj likovnoj koloniji Slikam da ne cvikam* (Zrenjanin), *I Likovnoj kolonija U duhu Sremskih Karlovaca* (Sremski Karlovci), *XV Posleratnoj likovnoj koloniji Banje Vrućice* (Banja Vrućica, Republika Srpska), *XXIV Likovnoj koloniji Mladenovac* (Mladenovac) itd.

Dobitnica je sledećih nagrada: *Specijalna nagrada Sremskokarlovačkog novogodišnjeg likovnog salona* (Sremski Karlovci, 2014), *Specijalna nagrada Sremskokarlovačkog novogodišnjeg likovnog salona* (Sremski Karlovci, 2013), *Prva nagrada na internacionalnom konkursu 30x30* u organizaciji Kulturnog centra Zrenjanin (Zrenjanin, 2012) i *Nagrada Fakulteta likovnih umetnosti za rad na ručno pravljenom papiru za školsku 2009./2010. godinu*.

Iva Nedeljkov Žigić trenutno živi u Sremskim Karlovcima, stvara i bavi se pedagoškim radom.

INTROSPEKTIVA

Samoposmatranje (introspekcija) je tehnika koju ljudi primenjuju u svakodnevnom životu, ako izuzmemo primenu u naukama koje proučavaju probleme pojedinca. Posmatranjem samog sebe čovek analizira svoje postupke, snove, sećanja, odluke. Kada jedan umetnik preispituje sebe iznutra, on ne posmatra samo čoveka, već i stvaraoca u sebi.

Kroz niz radova koji nisu ni slike ni skulpture, ni knjige a ni grafike (a opet sve to zajedno), Iva Nedeljkov Žigić pokušava svojevrsnu introspektivu bez cenzure. Neki od radova urađeni su kao pop-up-book čija istorija seže daleko u prošlost. Postoje svedočanstva o upotrebi trodimenzionalnih knjiga još u 14. veku, čija je funkcija bila edukativna, ali je tek tokom 18. veka njihovo korišćenje doživelo ekspanziju. To su bile popularne knjige namenjene deci.

Radovi *Come, Strpljenje, Noćna straža, Together, Brodolom, Sklonište* na prvi pogled deluju kao bajkovite ilustracije namenjene najmlađem recipijentu – detetu. Međutim, kao što čitajući *Alisu u zemlji čuda*, nailazimo na nesvakidašnje, ali i učimo da je svet promenljiv i da treba iznova pronalaziti nove puteve i mogućnosti, tako i Ivin svet fantastike prikazuje mnogo više od trodimenzionalne bajke.

Koristeći se crtežom, grafičkim tehnikama (bakropis, akvatinta, suvi žig), pop-up knjigama, kao i vezom, umetnica nas uvodi u svoj intimni svet pretraživanja sopstvenih emocija, uspomena i želja. Prvi u nizu radova je *Come (Dođi)*, koji predstavlja usnulu devojčicu na travi iznad koje su konjici na vrtešci. U delima *Strpljenje, Susedi, Sklonište* autorka sebe prikazuje kao princezu. Decenijama unazad devojčice odrastaju snivajući o tome kako su posebne, nežne, drugačije od drugih princeze. Priča koju detetu plasiraju odrasli vremenom se rasprši, ali kad dete odraste nekad poželi da bude ono što su ga zavaravali u detinjstvu. Javljaju se fantastični elementi sveta dece: ribice koje vise sa oblaka, kule od karata, vitez, gusari. Idealizacija detinjstva kao bezbrižnog sveta punog čarolije može se tumačiti kao želja da se što duže ostane u tom

prekrasnom svetu, nostalgija za izgubljenom nevinošću i naivnošću. Međutim, kada se zaklopi pop-up sa njim nestaje i taj svet.

Zagledanjem duboko u sebe Iva Nedeljkov Žigić pokušava da dotakne teme koje naizgled odišu naivnošću, ali su suštinski kompleksne, teško razumljive, zapravo životne. To je svojevrsna introspektiva najintimnijih i najličnijih segmenata sopstvenog identiteta izražena likovnim sredstvima. Kroz metaforu se fokusira na ključna životna pitanja. Ko sam, zapravo, ja, jedno je od najtežih.

Marija Stanković
istoričarka umetnosti

COME

RECYCLE MEMORIES, RECYCLE EMOTIONS

Radovi predstavljaju fazu samoposmatranja. Jedan vid psihoanalize. Uticaja spoljnih sredinskih i unutrašnjih faktora koji utiču na oblikovanje kako misli, raspoloženja tako i karaktera. Odnos mikro i makro sveta.

Pored simbola, nadrealnih i narativnih sadržaja, u svoj rad uvodim i brojeve, želeći da opišem čovekovu težnju da izmeri, obeleži i na taj način ograniči ponekad nemerljive stvari i pojave, često u strahu od njih samih.

Služeći se likovnim sredstvima, na ilustrativan, čak satiričan, način predstavljam sopstveni karakter, kao krajnji produkt svih filtriranih faktora.

Autoportret i autobiografija.

Iva Nedeljkov Žigić

